

6. Ткаченко А. В. Сприйняття корупції в країнах Європи як індикатор ефективності антикорупційної політики. *Економіка, управління та адміністрування*. 2024. № 4 (110). С. 178–194. DOI: 10.26642/ema-2024-4(110)-178-194.

7. Ващенко С., Ярошук Я., Бобровнік Ю. Антикорупційна стратегія України: виклики та перспективи в умовах євроінтеграції. *Публічне управління: концепції, парадигма, розвиток, удосконалення*. 2025. № 12. С. 46–52. DOI: 10.31470/2786-6246-2025-12-46-52.

РИЖІЙ Юлія Ярославівна,
психолог, член Асоціації психологів
України, студент Інституту реляційного
психоаналізу та групових процесів

ІДЕНТИЧНІСТЬ МІЖ ІСТОРІЄЮ ТА СТОСУНКОМ: РЕЛЯЦІЙНА ПЕРСПЕКТИВА

Реляційна перспектива в психоаналізі виходить із уявлення, що ідентичність людини формується не ізольовано і не лише як внутрішня структура, а в постійній взаємодії з Іншим. «Я» постає й змінюється у стосунках – через досвід зустрічі, через відгук, визнання або його відсутності. Такий підхід акцентується не стільки на окремому індивіді, скільки на полі взаємодії у якому особистий досвід, історія та культура переплітаються і взаємно впливають одне на одного [1; 2; 5].

У цьому контексті ідентичність можна розглядати як процес, що розгортається між двома вимірами: історичним і реляційним. Історія – індивідуальна й колективна – створює умови у яких формується досвід людини: через травми, розриви, втрати, досвід виживання, мовчання або надмірну ідеологізацію [3; 6]. Водночас саме у живих стосунках – родинних, соціальних та професійних цей досвід отримує значення, осмислення і можливість до трансформації [4; 5].

Українська ідентичність у цьому сенсі не є фіксованою сутністю, а радше динамічним процесом, що постійно вибудовується між пам'яттю про минуле і актуальними формами взаємодії. Історичні події, колективні травми та перервані зв'язки залишають слід у способах бути з Іншим: у недовірі, обережності, потребі у самодостатності або, навпаки, у сильній орієнтації на спільноту [3; 7]. Ці риси не існують самі по собі, а проявляються й підтримуються у конкретних стосунках [2; 5].

З реляційної точки зору важливо звернути увагу на те, що ідентичність не лише успадковується, але й щоразу заново конструюється у взаємодії. Навіть за наявності важкого історичного досвіду, саме стосунок із близьким Іншим,

із групою, із символічною спільнотою може стати простором, де з'являється можливість переосмислення та відновлення суб'єктності [1; 4]. У цьому сенсі ідентичність не зводиться до повторення минулого, а містить у собі потенціал змін [3; 6].

Таким чином, реляційна перспектива дозволяє розглядати українську ідентичність як живий, відкритий процес, що формується на перетині історичного досвіду та актуальних стосунків [1; 3; 5]. Такий підхід підкреслює значення взаємності, діалогу й відповідальності Іншого у становленні особистого та колективного Я, а також відкриває можливість говорити про ідентичність не лише як про спадок, але і як про простір розвитку [2; 7].

Список використаних джерел

1. Mitchell S. A. *Relational Concepts in Psychoanalysis: An Integration*. Cambridge, MA : Harvard University Press, 1988.
2. Benjamin J. *The Bonds of Love: Psychoanalysis, Feminism, and the Problem of Domination*. New York : Pantheon Books, 1988.
3. Volkan V. D. *Bloodlines: From Ethnic Pride to Ethnic Terrorism*. New York: Farrar, Straus and Giroux, 1997. 256 p.
4. Bromberg P. M. *Standing in the Spaces: Essays on Clinical Process, Trauma, and Dissociation*. New York : Routledge, 1998.
5. Гайтанідіс А. Перегляд потягу до смерті: реляційна психоаналітична перспектива. *Український психоаналітичний журнал*. 2024. Т. 2, № 3. С. 43–50.
6. Петрук Н. Ю. Трактуння поняття «ідентичність» у сучасних соціально-психологічних проєкціях. *Психологія та соціальна робота*. 2022. № 1–2 (55–56).
7. Данилевський І. Дискурс ідентичності у реляційному підході. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2025. С. 530–543.

РИНДЮК Віра Іванівна,

провідний науковий співробітник
відділу теорії держави і права Інституту
держави і права ім. В.М. Корецького
НАН України, доктор юридичних наук,
професор

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК ПРИНЦИП НОРМОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Як відомо, принципи нормотворчості (правотворчості) є тими фундаментальними засадами, керівними ідеями та вимогами, на яких базуються правила і процедури підготовки, прийняття, зміни чи скасування